

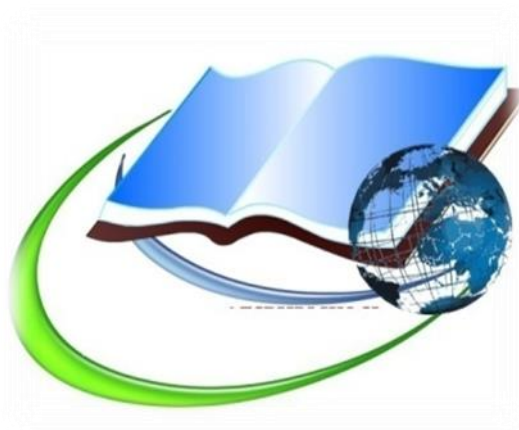

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI XALQ TA'LIMI
VAZIRLIGI**

RESPUBLIKA TA'LIM MARKAZI

**2019-2020-O'QUV YILIDA UMUMIY O'RTA TA'LIM MAKTABLARINING
8-SINF O'QUVCHILARI UCHUN BOSQICHLI IMTIHON O'TKAZISH
BO'YICHA ODAM VA UNING SALOMATLIGI FANIDAN METODIK
TAVSIYA VA MATERIALLAR**

Toshkent-2020

Umumiy oʻrta taʼlim muassasalarining 8-sinf oʻquvchilari bosqichli nazorat imtihonini oʻtkazish boʻyicha metodik tavsiya va materiallarni tijoriy maqsadda koʻpaytirib tarqatish taqiqlanadi.

Umumiy oʻrta taʼlim muassasalari metodbirlashmalari bosqichli nazorat imtihoni materiallariga 15-20% gacha oʻzgartirishlar kiritishi mumkin.

Tuzuvchilar:

Z.Xoliqnazarova- Respublika taʼlim markazi metodisti

D.Qambarova-Toshkent shahar Shayxontohur tumani 59-maktabning biologiya fani oʻqituvchisi.

Taqrizchi:

G.Shukurova-Toshkent shahar Uchtepa tumani 116-maktabning biologiya oʻqituvchisi.

ODAM VA UNING SALOMATLIGI

8-SINF

2019-2020 o‘quv yilida biologiya fanidan umumiy o‘rta ta‘lim maktablari o‘quvchilarining olgan bilim, ko‘nikma va malakalarini aniqlash maqsadida 8-sinflarda “Biologiya (Odam va uning salomatligi)” fanidan yakuniy nazorat ishlari og‘zaki so‘rov shaklida o‘tkaziladi.

8-sinfda “Biologiya (Odam va uning salomatligi)” fani yakunlovchi kurs bo‘lganligi uchun o‘quvchilar egallagan bilim, ko‘nikma va malakalardan tuzilgan savollar asosida 40 ta bilet shakllantiriladi. Har bir biletda o‘quvchiga 3 tadan savol beriladi. Savollarning 2 tasi nazariy, 1 tasi amaliy mashg‘ulotga oid bo‘ladi.

Har bir berilgan savolga javob 5 ballik tizim asosida baholanadi. Baholar umumlashtirilib o‘rtacha baho chiqariladi. Masalan: $5+4+3=12 \gg 12:3=4$

Nazariy savollarga berilgan javoblarni baholash mezonlari.

№	Baholash mezonlari	Ball
1.	Savollarga taaluqli bilim, ko‘nikma va malakalar mazmunan to‘liq ochib berilsa, tushunchalar to‘liq va aniq yoritilsa hamda to‘g‘ri xulosalansa.	5
2.	Berilgan savollarga taaluqli bilim, ko‘nikma va malakalarga ta‘rif berishda asosan to‘g‘ri yondoshilgan, lekin izchillik buzilgan, qonuniyatlar va nazariyalar tavsifida 1-2 ta xatoliklar bo‘lsa.	4
3.	Savollarga taaluqli bilim, ko‘nikma va malakalarga qisman to‘g‘ri ta‘rif berilgan, tushunchalarni izohlashda 3-4 ta xatoliklarga yo‘l qo‘yilgan bo‘lib, ta‘riflarni xulosalashda 3-4 taxatoliklar bo‘lsa.	3
4.	Savollarga taaluqli bilim, ko‘nikma va malakalarga qisman ta‘rif berilib, to‘liq xulosalanmagan, fikrlar chalkash, tushunchalarda xatoliklar ko‘p bo‘lsa.	2
5.	Bilim, ko‘nikma va malakalar noto‘g‘ri talqin etilgan, javoblar xato bo‘lsa	1

Amaliy ish va laboratoriya mashg‘ulotlarini baholash mezonlari.

№	Baholash mezonlari	Ball
1.	Laboratoriya ishi ishni bajarish ketma-ketligiga rioya etilgan holda malakalar to‘g‘ri va to‘liq ochib berilgan, rasm va jadvallar to‘g‘ri ifodalangan, to‘g‘ri xulosalangan bo‘lsa	5
2.	Ishni bajarish ketma-ketligiga rioya etilgan. Egallagan malakalari asosida tajribalar to‘liq bajarilgan, lekin natijalarni ifodalashda kichik xatoliklarga yo‘l qo‘yilgan bo‘lsa	4
3.	Egallagan malakalari asosida ishni bajarish ketma-ketligiga to‘liq rioya etilmagan. Ish qismanto‘g‘ri bajarilgan, lekin natijalar rasm va jadvallarda ifodalanmagan bo‘lsa	3
4.	Egallagan malakalari asosida jihozlar to‘g‘ri tanlangan, lekin ishni bajarish ketma-ketligiga rioya etilmagan, ishni bajarishga to‘g‘ri yondashilmagan bo‘lsa	2
5.	Jihozlar to‘g‘ri tanlanmagan, ish noto‘g‘ri bajarilgan.	1

Amaliy ishlar va laboratoriya mashg‘ulotlarini o‘tkazish uchun zarur laboratoriya jihozlari, preparatlar va boshqa materiallar oldindan tayyorlanadi.

Odam va uning salomatligi

8-sinf

1-bilet

1. Hujayraning kimyoviy tarkibi.
2. Ovqat hazm qilishning nerv va gumoral boshqarilishini tushuntiring?
3. Venadan qon ketganda birinchi yordam ko'rsatish

2-bilet

1. Vatandoshlarimizni tibbiyot fanining rivojlanishiga qo'shgan hissalarini nimadan iborat?
2. Yurak va qon tomir kasalliklari haqida ma'lumot bering?
3. Jadvalni to'ldiring.

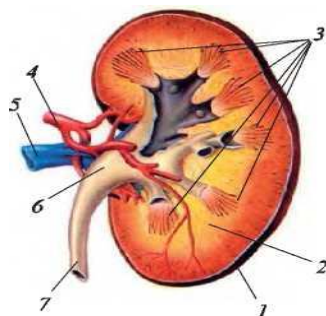
Qon guruhlarini	Qon berishi mumkin	Qon qabul qilishi mumkin
I		
II		
III		
IV		

3-bilet

1. Nafas olishning nerv va gumoral boshqarilishini tushuntirib bering?
2. Odamda qad-qomatning shakillanishi va uning turlari.
3. Suyak singanda birinchi yordam ko'rsatish.

4-bilet

1. Yurakning tuzilishini tushuntirib bering
2. Shartli va shartsiz reflekslarga ta'rif bering va ularni farqini misollar asosida tushuntiring?
3. Rasmda qaysi organ tasvirlangan uning odam organizmidagi vazifasini ayting?

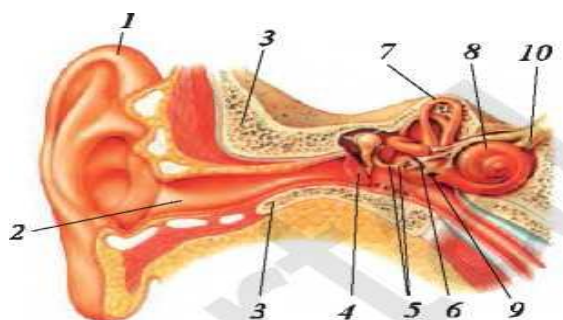

5-bilet

1. Suyaklarning tuzilishi va o'sishi.
2. Uyqu va uning ahamiyati haqida ma'lumot bering.
3. Bir dona tuxumda 12.5 gr oqsil, 12.1 gr yog' va 0.55 gr uglevod bo'lsa, bir dona tuxumda necha kkal energiya abo'ladi?

6-bilet

1. Katta va kichik qon aylanish doirasining mohiyati nimadan iborat?
2. Xotira va uning turlari haqida tushuntirib bering?
3. Rasmdagi raqamlarga mos ravishda eshitish organi qismlarini ketma-ketligini ayting?

7 – bilet

1. Ko'zning tuzilishini tushuntirib bering?
2. Oshqozonosti bezi va uning funksiyasi nimalardan iborat?
3. Teri kuyganida birinchi yordam ko'rsatish

8 –bilet

1. Eritrositlarning tuzilishi va funksiyasi
2. Organizmda yog'lar almashinuvining o'ziga xos xususiyatlari
3. Berilgan jadval asosida musbat va manfiy hissiyotlarni aniqlang?

Hissiyot turlari	Musbat	Manfiy
Xursandchilik		
Osoyishtalik		
Qo'rqish		
Qayg'urish		
Tabbasum		
Yig'lash		
Xushchaqchqlik		
Nafratlanish		

9 - bilet

1. Orqa miyaning tuzilishi va funksiyasi
2. Immunitet va uning turlari
3. 70 kg li sog'lom odamda buyrak tana vaznining necha foizini tashkil qiladi?

10-bilet

1. Tibbiyot fanlarining rivojlanish tarixi
2. Leykositlarning tuzilishi va funksiyasi
3. Bir kech-kunduzgi ovqat ratsionini tuzish.

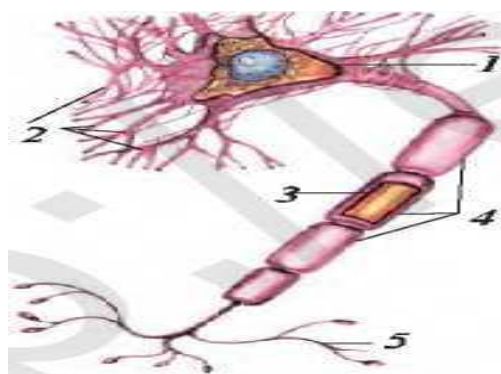
11 - bilet

1. Odam skeletining tuzilishi
2. Organizmda korbonsuv (uglevod)lar almashinuvining o'ziga xos xususiyatlari
3. O'pkaning tiriklik sig'imini tashkil etuvchi havo miqdorini yozing?

Nafas havosi		Qo'shimcha havo		Rezerv havo		O'pkaning tiriklik sig'imi
	+		+		=	

12 -bilet

1. Buyrakda siydikning hosil bo'lishini tushuntirib bering?
2. Hissiyot va uning turlarini hamda sodir bo'lishini tushuntiring?
3. Quyidagi rasmda qanday hujayra tasvirlangan? Uning qismlari hamda vazifasi haqida ma'lumot bering.

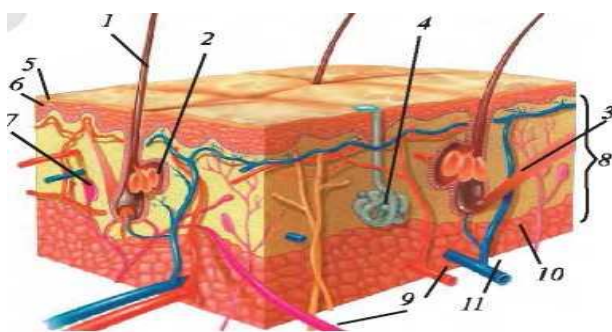

13-bilet

1. Qon va uning vazifasi
2. Qalqonsimon bez garmonlari va ularning organizmga ta'siri
3. Bir daqiqada odam atmosferadan 250-300 ml kislorod qabul qiladi. Bir kecha – kunduzda qancha kislorod qabul qilishini hisoblab toping?

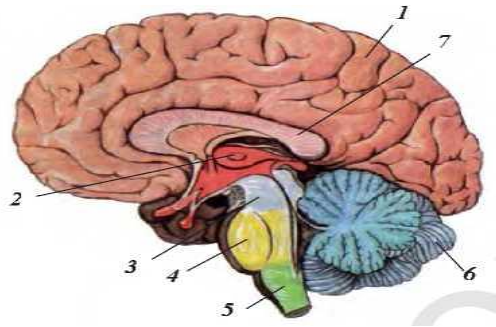
14-bilet

1. Bosh miyaning tuzilishi va funksiyasi
2. Organizmda jigar qanday vazifani bajaradi?
3. Berilgan rasm yordamida terining tuzilishini tushuntirib bering?

15–bilet

1. Trombotsitlar. Qonning ivish jarayonini tushuntirib bering?
2. Spirtli ichimliklar va chekishning ovqat hazm qilish organlariga ta'siri
3. Raqamlar bilan belgilangan bosh miya qismlarini aniqlang ?

16–bilet

1. Terining tuzilishi va funksiyasi
2. Organizmda suv va mineral tuzlar almashinuvining ahamiyati
3. Qon odamda tana massasining o'rtacha 7% ini tashkil qiladi. Agar Sardorning og'irligi 48 kg bo'lsa, undagi qon miqdorini aniqlang ?

17–bilet

1. Ko'rish organlarining funksiyasi
2. Odamning nutq va fikrlash qobiliyati qanday rivojlanadi?
3. Nafas olishda ko'krak qafasining harakatini kuzatish

18 –bilet

1. Yurak ishining nerv va gumoral boshqarilishi
2. Muvozanat saqlash organining tuzilishi va funksiyasini tushuntiring?
3. Jadvalni to'ldiring

Tashqi sekretsia bezlari	Ichki sekretsia bezlari	Aralash sekretsia bezlari

19–bilet

1. Bosh miya katta yarimsharlarining tuzilishi
2. Teri orqali sezishning o'ziga xos xususiyatlari nimalardan iborat.
3. 50 kg tana massali odam bir kecha – kunduzda ovqat hazm qilishga sarflaydigan energiya miqdorini aniqlang?

20-bilet

1. Nafas olish organlarining tuzilishi
2. Ta'm bilish qanday sodir bo'ladi?
3. Tizza refleksi hosil bo'lishini kuzatish

21- bilet

1. O'pka va to'qimalarda gazlar almashinuvi qanday sodir bo'ladi?
2. Oshqozon- ichak kasalliklari va ularni oldini olish
3. Ko'rish o'tkirligini aniqlash.

22-bilet

1. Oshqozonda ovqat hazm bo'lishini o'rganish metodlari.
2. OITS haqida tushuncha bering.
3. Odam tinch turgan vaqtda bir minutda 18 marta nafas olsa o'pkaning minutlik ventilatsiyasini aniqlang. Bir soatlik o'pka ventilatsiyasi qancha bo'ladi?

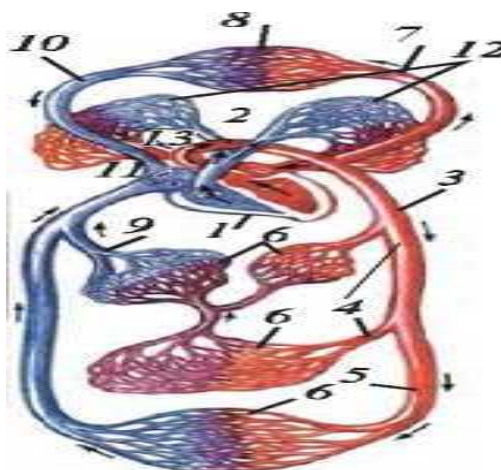
23-bilet

1. Buyrakning tuzilishini tushuntirib bering?
2. Organizmda oqsillar almashinuvining o'ziga xos xususiyatlari
3. Jadvalni to'ldiring?

Vitaminlar	
Suvda eriydigan vitaminlar	Yog'da eriydigan vitaminlar

24-bilet

1. Odam gavdasi muskullari va ularning funksiyalari
2. Tishlarning tuzilishi va ahamiyati
3. Quyida keltirilgan rasm orqali katta va kichik qon aylanish doiralari ko'rsatib bering?

25-bilet

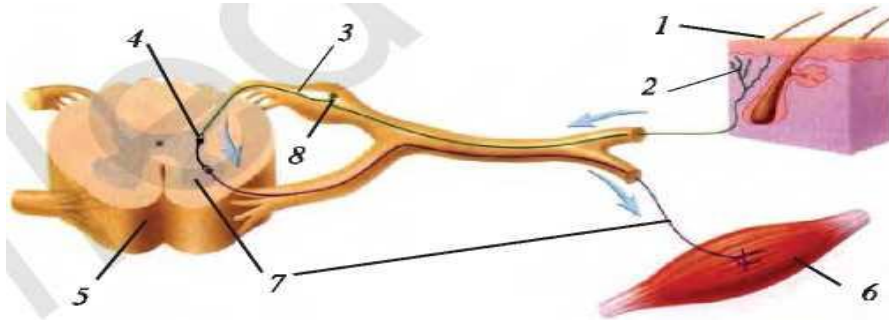
1. To'qimalar va ularning o'ziga xos xususiyatlari
2. Nafas olish harakatlarini tushuntirib bering?
3. Jismoniy mashqlarning yurak-qon tomir sistemasiga ta'sirini aniqlash.

26-bilet

1. Taloqning tuzilishi va funksiyasi.
2. Qon guruhlari haqida tushuncha bering?
3. Odam tinch turganda bir minutda 16-18 marta nafas olsa, 45 minutda o'rtacha necha marta nafas oladi?

27-bilet

1. Limfa sistemasining tuzilishi va vazifasini tushuntirib bering?
2. Bosh miya kasalliklari va uning kelib chiqish sabablari
3. Quyida keltirilgan rasm orqali refleks yoyi qanday hosil bo'lishini tushuntiring?

28-bilet

1. Sensor sistemalar (analizatorlar) va ularning funksiyalarini tushutirib bering?
2. Yassiyoqlik nima?
3. Anvar bir sutkada istemol qilgan ovqatining tarkibida 90 g uglevod bo'lsa, uning parchalanishidan qancha kkal energiya ajraladi?

29 -bilet

1. Buyrakda siydikning hosil bo'lishini tushuntirib bering?
2. Hiqildoqning organizmdagi ahamiyati
3. Arteriyalardan qon ketganda birinchi yordam ko'rsatish

30-bilet

1. Vitaminlar va ularning odam organizmidagi ahamiyati
2. Nerv sistemasining reflektorlik funksiyasini tushuntiring
3. Qanday usullarda sun'iy nafas oldiriladi?

✈️ @uzExam

uzExam

**IMTIHON SAVOLLARI
VA JAVOBLARI**

**Ushbu savollarning javoblarini olish uchun
kanalimizga obuna bo`ling!**

@uzExam deb qidiring (telegram)

Biz bilan hammasi oson!